

משפטים (204)

שניתנה ממקור הרחמים, ומגלה לנו שהקב"ה חס אפילו על כבודן של בריות כאלו, ומחייב בתורה להתחשב עם טרחתו ובזיונו של הגנב הזה. ואם כן ק"ו בן בנו של ק"ו, שצריכים להתחשב עם טרחתו של חברו שאיננו גנב ולהזהר שלא להטריחו חנם, ולא מיבעיא שלא לבייש אותו. וכמה שצריך אדם להכיר טובה אם חברו טורח בעדו, וכ"ש אם חברו סובל עלבון בשבילו, נפלא למי שמעמיק בזה.

ספר "אוצרות התורה"

אם פָּסַף תִּלְוָה אֶת עַמִּי אֶת הָעַנִּי עִמָּךְ לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנֹשָׁה לֹא תִשְׁימֹן עָלָיו נֶשֶׁךְ (כב. כז)
את העני עמך, הוא מסתכל בעצמך כאילו אתה עני. (רש"י). צריך ביאור, האם כדי לתת הלואה כספית לעני צריך האדם להסתכל על עצמו כעני, לכאורה מספיק שידוע שאדם זה עני ונזקק להלוואתו? ביאר **הסבא מקלם זצ"ל**: אכן אין די בידיעה שהוא עני וזקוק להלוואה. אלא, צורת המצוה היא להטיב בצורה מושלמת, להזדהות עם המקבל ולהרגיש בתוככי פנימיותו את הרגשותיו של המקבל. כדי לבוא באמת להרגשה כזו, על האדם להסתכל על עצמו כאילו הוא בעצמו עני. רק כך יוכל להזדהות אתו הזדהות אמיתית ומוחלטת. ורק ע"י כך ידע איך להתייחס אליו ואיך לתת לו את ההלוואה בשלמות. לא זה בלבד, מוסיף **הגאון רבי אהרון קוטלר זצ"ל** ומביא דברי רש"י בהמשך: לא תהיה לו כנושה, לא תתבענו בחזקה, אם אתה יודע שאין לו, אל תהי דומה עליו כאילו הלווית לו, אלא כאילו לא הלווית לו כלומר לא תכלימו ע"כ. היינו, לא רק שצריך לחוש את הרגשת העני ולהבין את מצבו, לתת לו בדרך כבוד ולהשתתף בצער, אלא שיהיה נראה לו כאילו לא הלווית לו, עד כדי כך מחוייב האדם לשאת בעול השני.

ספר "לחתך עליין"

אֱלוֹקִים לֹא תִקְלָל (כב. כז)
הרי זה אזהרה לברכת השם, ואזהרה לקלל דיין (רש"י). צריך להתבונן מדוע נקרא כאן הדיין בשם "אֱלֹהִים", שפירושו בכל מקום המנהיג והמושל. ביאור הדבר, משום שהדיין השופט באמת מנהיג הוא את בני דורו ומושל הוא משום שהנהגת הדברים נקבעת על פי ראייתם ובאופן שבו רואה הדיין את הדברים וקובע אותם, כך גם מונהגים הם. לכן אמרו חז"ל שהצדיקים יצר טוב שופטם, והרשעים יצר הרע שופטם. שגם בזה הפירוש כך, שהצדיק רואה את הדברים על פי שפיטת היצר הטוב, וממילא מונהג הוא כל ימיו לעשות מעשים טובים, לא כן הרשעים שהיצר הרע שופטם, ומכיון

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִׁים לְפָנֶיךָ (כא. א)
צריך אדם לשים את משפטי האלוקים לפניו. עליו להקדיש את כל ה'אני' שלו בעבור המשפטים ולמסור את נפשו עליהם. וזהו שאמר הכתוב "לְפָנֶיךָ", שיעמידו את המשפטים לפניהם, לפני קיומם העצמי.
ספר "מענה של תורה"

וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְה'.. אֵנָּה לִידּוֹ וְשִׁמְתִי לָךְ מְקוֹם (כא. יג)
כתוב במדרש: אמר משה, עתה עלי לשמוח שברחתי מלפני פרעה ע"כ. יש לבאר ע"פ מה דאיתא בגמרא (פסחים סד), אין סומכים על הנס, דהיינו שלא יכניס אדם עצמו למקום סכנה, וכן לא ימנע מלברוח מפני הסכנה, באמרו הרי בידו של הקב"ה אני נתון בין לשבט בין לחסד ואם נגזר עלי לחיות גם במקום סכנה אנצל ואם נגזר עלי למות ח"ו אנה מפניו אברח וגם שם יוכל להמתני, אבל באמת לא כן הוא דאין סומכין על הנס ולא בכל יומא מתרחש ניסא. וכן לענין פרנסה מבואר **בחוכות הלבבות** (שער הבטחון): שאל ישב אדם ויאמר בטוח אני בה' שיזמין לי פרנסתי אף אם לא אטריח את עצמי אלא צריך האדם לעסוק באיזה מלאכה כמו שאמר הכתוב "בזיעת אפיך תאכל לחם". והנה דבר זה מרומז כאן במה שצוה הקב"ה לרוצח נפש בשגגה לנוס אל ערי המקלט להינצל מגואל הדם אע"פ שבידו של הקב"ה להצילו גם כן מ"מ ציוה שיעשו ערי מקלט ולא יסמכו על הנס. וזה מה שאמר המדרש שמתחילה היה משה ירא שמא לא טוב עשה במה שברח מלפני פרעה ולא שם בה' מבטחו, אבל עכשיו שציוה לו הקב"ה לעשות ערי מקלט ומוכח שאין סומכין על הנס אמר: "מעתה עלי לשמוח שברחתי מלפני פרעה."
ספר

"להתעזן באהבתך"

הזהירות בכובד הזולת

פִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שָׂה וְיִטְבְּחוּ אוֹ מְכָרוֹ תִּמְשָׁה בְּקָר יִשְׁלַם תַּמַּת הַשׁוֹר וְאָרְבַּע צֵאן תַּמַּת הַשָּׂה. (כא. לו)
א"ר יוחנן בן זכאי חס המקום על כבודן של בריות, שור שהולך על רגליו ולא נתבזה בו הגנב לנושאו על כתפיו משלם חמשה, שה שנושא על כתפיו משלם ארבעה הואיל ונתבזה בו. (רש"י). יש להתפעל ולראות כמה רחמי ה' הטוב והמטיב הם בלא ערך ושיעור. הלא כאן מדברים באדם גנב, ומה שהטריח והתבזה לשאת את השה על כתפיו בכדי לגנוב הוא, ובשכל אנושי אין כאן מקום להתחשב בטרחתו ובזיונו, אדרבה, יש סברא לומר לא לזכותו. כי הוא גס כזה שאפילו נושא את השה על כתפיו ומוציא לפועל את הגניבה, א"כ הוא גנב ממין הגרוע ביותר. אבל, בריך רחמנא דיהיב לך אורייתא,

שהסתכלותם על פי ראית היצר הרע כך גם הנהגתם כל ימיהם ברעה היא. *ספר "המאור שבתורה"*

כשמתפללים מעומק הלב מקבלים

מְלֹאֲתָךְ וְדַמְעָךְ לֹא תֵאָחֵר (כב. כח)

השל"ה הקדוש, למד מכאן בדרך דרש יסוד גדול בעבודת ה': "מְלֹאֲתָךְ", זהו רצונו של האדם, "וְדַמְעָךְ", אלו דמעותיו. אם באמת הינך רוצה דבר, עד כדי כך שהינך מוריד עליו דמעות, בוכה ומתחנן לפני בוראך לקבלו, הרי ש"לֹא תֵאָחֵר" לקבלו. אדם רוצה באמת ומתחנן לפני בוראו לקבל סייעתא דשמיא, בודאי יענה מן השמים. *ספר "ומתוק האור"*

המתפלל עם הציבור, מובטח שפרנסתו תהיה מזומנת וְעֵבְדְתֶם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וּבִרְךָ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מִימְךָ וְהִסְרִיתִי מִחֶלְה מִקֶּרְפֶּךָ (כג. כה)

התחיל בלשון רבים: "וְעֵבְדְתֶם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם", וסיים בלשון יחיד: "וּבִרְךָ אֶת לַחְמְךָ". ונראה בזה דהתורה מלמדת אותנו איך לעבוד את השי"ת: עיקר עבודת ה' הוא שישתתף עם הציבור בכל עניני העבודה, הן בתורה והן בתפילה, ולא 'בד בבד', כמו שאמרו חז"ל (ברכות ג:): "חֲרַב אֶל הַבָּדִים וְנוֹאֲלוּ", חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה, רק צריך שישתתף עם הציבור יחד, ובפרט בשעת התפילה צריך כל אדם ליזהר מאוד מאוד להתפלל עם הציבור, ואם מתפלל עם הציבור יהיה מובטח שפרנסתו תהיה מזומנת לו בכל יום ברווחה, וברכה תהיה מצויה במעשי ידיו, ועל ידי תפילת ציבור יכולים לבטל כל הגזרות קשות ורעות רח"ל. וזה: "וְעֵבְדְתֶם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם", איזו היא עבודה שבלב הוי אומר זו תפילה, ואמר בלשון רבים: אם תעבדו ביחד את ה' אלוהיכם דהיינו שתתפללו יחד עם הציבור, "וּבִרְךָ אֶת לַחְמְךָ", יברך את פרנסתך שתהיה פרנסה טובה ורחבה.

ספר "עלים לתרופה" בשם "מאור ושמש"

וְתַחַת רַגְלֵי פְמֻעֶשֶׁה לְבַנַּת הַסְּפִיר... הַשְּׁמַיִם לְטָהָר (כד.) מובא ב"חזקוני": לְבַנַּת הַסְּפִיר לְשׁוֹן 'לְבָנָה', אמר רבי עקיבא: עבדי פרעה היו דוחקין ומכין את ישראל כדי לעשות להם תוכן לבנים בכפל, שנאמר: "תֹּכֵן לְבָנִים תַּתְּנוּ". והמצרים לא היו נותנים להם תבן, והיו צריכים לקושש קש במדבר, ואותו קש היה מלא קוצים וברקים, והיה הקש נוקב את עקביהם והיה הדם מתבוסס ומתערב בטיט. ורחל בת בנו של מתושלח היתה הרה ללדת ורומסת בטיט עם בעלה, עד שיצא הולד ממעיה ונתערב עם המלבן, והיתה צועקת על בנה ועלתה צעקתה לפני כסא הכבוד, וירד מיכאל ונטלהו והעלהו לפני כסא הכבוד, ועשה אותו מלבן ונתנו למטה מרגליו של הקב"ה. הוא שנאמר: "וְתַחַת רַגְלֵי פְמֻעֶשֶׁה לְבַנַּת הַסְּפִיר", פירוש לבנה שנעשית משפיר היולדת.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

הלכה: קיום מצות ת"ת בהרהור

כתב השר"ע (יו"ד סי רמ"ו סכ"ב): אבל הקורא בלחש במהרה הוא שוכח. ובפסקים ותשובות (אות נז) כתב: בגמרא (עירובין נד.) אמרו: תנא, תלמיד אחד היה לרבי אליעזר שהיה שונה בלחש, לאחר שלש שנים שכח תלמודו ע"כ. וכל שכן אם לומד רק בהרהור, במהרה הוא שוכח. ולענין אם מקיים מצות תלמוד תורה בהרהור נחלקו בו גדולי האחרונים. דעת הגר"א וסיעתו שאף הרהור בתורה מצוה היא, כדכתיב "והגית בו יומם ולילה", ומאידך דעת השר"ע הרב וסיעתו שהלומד בהרהור לבד ואינו מוציא בשפתיו אינו יוצא בלימוד זה ידי מצות ת"ת וכמו "לא ימוש ספר תורה הזה מפידך" זולת כשעוסק בעיון בסברות, שאינו יכול להוציא מפיו, שלא יפריע לו לסבור בעומק

פתגם: האויב הגדול ביותר של הטוב הוא הטוב יותר.

ספר "שמחה"

חקירה: הקמת נדרים

רוצה שתידור, או מסכים לנדר (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"א ד"ה הקמת נדר)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: אוכל ודעת

רב בישראל אמר פעם לסוחר זריז וממולח, שהשקיע את כל כשרונו ותבונתו במסחר: התדע מה הברל בינך לאדם הראשון? הלה אכל מעץ הדעת כדי להשיג דעת, ואילו אתה משקיע את כל הדעת כדי להשיג אוכל.

ספר "חד וחלק" חלק א (דף צט)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, סשא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליוה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יוסף בן מייכה רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלה.

